

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 21 maj 1996 beslutat att bereda bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1995/96:194 Utvecklingen inom den kommunala sektorn jämte motioner, i de delar som skrivelsen och motionerna berör utskottets beredningsområde.

I de motioner som väckts med anledning av skrivelsen finns 10 yrkanden som berör utbildningsutskottets beredningsområde. Utskottet behandlar i det följande motionsyrkandena under tre huvudrubriker som ansluter till skrivelsens avsnitt 3.2 Skolan, 4.3 Mindre förändringar i organisationen efter valet 1994, delavsnittet om entreprenader och konkurrens och 4.4 Medborgarperspektivet stärks.

Skolan

I skrivelsen lämnar regeringen en översiktlig redovisning av hur den kommunala verksamheten utvecklas i förhållande till de nationella mål som statsmakterna har satt upp för vissa verksamhetsområden. Ett av de områden som behandlas är skolan (s. 59–76).

Regeringen redovisar bl.a. att utbildningsområdet i genomsnitt svarar för 29 % av kommunernas löpande bruttokostnader och att totalkostnaden för utbildning år 1994 var 86,6 miljarder kronor (fasta priser). För de olika skolformerna ges en kortfattad redovisning av de nationella målen för respektive utbildning, antal elever och lärare, kostnader, kvalitet, måluppfyllelse samt för grund- och gymnasieskolan antalet elever m.m. i fristående skolor.

I skrivelsen redovisas också bl.a. Skolverkets undersökning läsåret 1993/94 Attityder till skolan (rapport nr 72), i vilken ett representativt urval av allmänhet, föräldrar, elever och lärare tillfrågats om sin syn på skolan. Av undersökningen framgår att skolan är ett av de samhällsområden som allmänheten har störst förtroende för. Tre av fyra tillfrågade har en positiv uppfattning. Två av tio föräldrar har litet eller inget förtroende för skolan. En majoritet av allmänhet och föräldrar tycker att vi i dag har en lika bra eller bättre skola än den man själv gick i. Både allmänhet, föräldrar och lärare anser att skolans uppgifter är viktiga, men att skolan inte lyckas fullt ut med att nå målen. Många menar att skolan lyckas bättre med att förmedla kunskap än med sina personlighetsdanande uppgifter. De flesta lärare och elever trivs i skolan. Mobbningsproblemen är störst på högstadiet.

Frågan om *hur olika elevers behov skall kunna tillgodoses m.m.* behandlas i motion 1995/96:Fi104 (m). Enligt motionärerna handlar det om att höja den generella kunskapsnivån så att svenska elever i alla ämnen tillhör de absolut främsta i världen. Det handlar också om att stävja tendenserna till ökade skillnader i resultat mellan dem som kan mest och dem som kan minst. Regeringen bör snarast återkomma med en analys av hur olika elevers behov skall kunna tillgodoses i svensk skola (yrkande 5). En viktig fråga där underlag saknas i regeringens skrivelse berör utvecklingen när det gäller lärare som har genomgått specialpedagogisk påbyggnadsutbildning. Dessa lärare utgör en relativt liten grupp med hög kompetens och hög medelålder. Motionärerna är allvarligt bekymrade för återväxten inom denna grupp. Vidare framhåller motionärerna att det hade varit önskvärt med en redovisning i skrivelsen av effekterna av kommunaliseringen av särskolan (yrkande 6).

Utskottet vill inledningsvis erinra om att det offentliga skolväsendet enligt 1 kap. 2 § skollagen (1985:1100) skall ge alla barn och ungdomar, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, lika tillgång till utbildning. Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig varhelst den anordnas i landet. Utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och medborgare. Utbildningen skall vidare ta hänsyn till elever med särskilda behov.

Nya läroplaner för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och de frivilliga skolformerna (Lpf 94) har nyligen införts (prop. 1992/93:220, bet. 1993/94:UbU1, rskr. 82 och prop. 1992/93:250, bet. 1993/94:UbU2, rskr. 93). Lpo 94 tillämpas fr.o.m. läsåret 1995/96 i årskurserna 1–7 och fr.o.m. läsåret 1997/98 i hela grundskolan. Lpf 94 tillämpas fr.o.m. läsåret 1994/95 för den nya reformerade gymnasieskolan. Läroplanerna utgår från en ansvarsfördelning där staten anger de övergripande målen och riktlinjerna för skolverksamheten och kommunerna ansvarar för genomförandet. Enligt de nya läroplanerna skall undervisningen anpassas till varje elevs behov. Läroplanerna kompletteras med kursplaner för alla ämnen och timplaner för de olika skolformerna. I kursplanerna anges de mål som alla elever skall ges möjlighet att nå. Skolan har ansvaret för att anpassa undervisningen så att eleverna når minst dessa mål. Dessutom anges i kursplanerna de mål skolan skall sträva mot. Dessa mål sätter inte upp något tak för elevernas kunskaper och utveckling utan är vida och högt ställda. Strävansmålen ger skolan goda möjligheter att lägga upp en undervisning som är anpassad efter varje elevs förutsättningar. Strävansmålen ger ett stort utrymme för fördjupning och breddning av elevernas kunskaper. De nya läroplanerna ger således alla elever – såväl svag- som högpresterande elever – goda möjligheter till utveckling. Utskottet vill även peka på att elever med behov av särskilt stöd enligt den nationella utvecklingsplanen skall uppmärksammas särskilt. Regeringen har i regleringsbrev för 1995/96 bl.a. gett Skolverket i uppdrag att utvärdera hur kommunerna fördelar resurserna för att tillgodose elever med behov av särskilt stöd. Skolverket har i sin verksamhetsplan för 1995/96 prioriterat frågor kring elever med behov av särskilt stöd.

När det gäller yrkandet om specialpedagogisk påbyggnadsutbildning och kommunaliseringen av särskolan vill utskottet peka på att universitet och

högskolor enligt bestämmelser i regleringsbrev för 1995/96 skall samråda med kommunerna, Statens skolverk samt i förkommande fall med näringslivets branschorganisationer före beslut om dimensionering av olika fördjupningar och specialiseringar inom lärarutbildningarna. Grundskolans och gymnasieskolans behov av lärare med specialpedagogisk examen och lärare i svenska som andraspråk skall särskilt beaktas.

Arbetsgruppen för översyn av lärarutbildningen har överlämnat sin rapport Lärarutbildning i förändring (Ds 1996:16) till departementet i mars 1996. Rapporten har nyligen remissbehandlats.

Utskottet konstaterar vidare att ansvaret för särskolan och särsvux överförs från landstingen till kommunerna slutligt med utgången av år 1995. Skolverket skall senast den 1 februari 1998 redovisa en utvärdering av konsekvenserna av det ändrade huvudmannaskapet för särskolan och särsvux.

Med hänvisning till vad utskottet anfört bör finansutskottet avstyrka yrkandena 5 och 6 i motion 1995/96:Fi104.

Finansiering av den arbetsplatsförlagda utbildningen (APU) i gymnasieskolan tas upp i yrkande 7 i motion 1995/96:Fi104 (m). Motionärerna hänvisar till rapporter från Svenska kommunförbundet och Skolverket som visar att många skolor inte kan få ut sina elever på arbetsplatsförlagd utbildning i den omfattning som regering och riksdag har beslutat. Detta förhållande är mycket allvarligt. Regeringen bör återkomma med ett förslag till finansieringsmodell för APU utifrån de riktlinjer som föreslogs av utredningen om kompetenskrav för gymnasielärare i yrkesämnena i betänkandet Hög ribban! (SOU 1994:101).

Utskottet vill med anledning av yrkandet anföra följande.

Regeringen har i proposition 1995/96:206 Vissa skolfrågor m.m. behandlat den arbetsplatsförlagda utbildningen (APU) i gymnasieskolan. I propositionen betonas vikten av APU, och regeringen föreslår att även program som inte har yrkesämnena skall, om kommunen så beslutar, kunna arbetsplatsförläggas. Regeringen anser också att en särskild målbeskrivning bör fastställas för APU i syfte att höja kvaliteten i denna del av gymnasieutbildningen. Även andra ämnen än yrkesämnena skall kunna arbetsplatsförläggas. Utbildningsutskottet avser att inom kort behandla den nu nämnda propositionen jämte bl.a. ett identiskt likalydande yrkande som det nu förevarande om finansiering av APU. Utskottet kommer således att inom kort utförligt behandla frågor med anknytning till APU inklusive finansieringsfrågan. Med hänvisning härtill anser utskottet att det nu förevarande yrkandet bör avslås av riksdagen.

Moderaterna pekar i sin motion 1995/96:Fi104 yrkande 8 på möjligheten att vidga kommunernas rätt att lägga ut *undervisning på entreprenad*. Nu gällande lag möjliggör entreprenad endast i sådana ämnen som enligt skollagen betecknas som estetiska ämnen, ekonomiska ämnen, tekniska ämnen eller yrkesämnena. Lagen om entreprenadförhållanden inom skolan bör förtydligas så att det i framtiden blir möjligt för kommuner att uppdra åt andra utbildningsanordnare att bedriva undervisning inom ett flertal olika ämnen.

Utskottet vill med anledning av yrkandet anföra följande.

Enligt lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan får kommuner och landsting sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk

person om att denne skall bedriva viss undervisning i gymnasieskolan. Avtalet får som motionärerna påpekar endast avse undervisning inom ämnesblocken estetiska ämnen, ekonomiska ämnen, tekniska ämnen och yrkesämnen. Detta innebär att över 700 av ca 750 kurser i gymnasieskolan kan läggas ut på entreprenad. För undervisning inom andra områden än de nu nämnda får regeringen, om det finns särskilda skäl i det enskilda fallet, medge entreprenaddrift. Utskottet har tidigare behandlat frågan om vidgade möjligheter att lägga ut undervisning på entreprenad (bet. 1994/95:UbU10 s. 24). Utskottet ansåg då att det inte fanns skäl att ändra gällande föreskrifter om undervisning på entreprenad inom skolområdet och avstyrkte de föreliggande motionerna. Utskottet finner inte anledning att ändra sitt ställningstagande och föreslår således att finansutskottet avstyrker bifall till förevarande yrkande.

Enligt yrkande 9 i motion 1995/96:Fi104 (m) bör regeringen snarast för riksdagen redovisa skälen för och planerade åtgärder mot den höga bortfallsfrekvensen inom *undervisningen i svenska för invandrare (sfi)*. Motionärerna pekar på att 17 % av eleverna avbryter sina studier i sfi, vilket leder till slöseri med resurser och tid.

I regeringens skrivelse uppges att 17 % av eleverna i sfi-utbildningen avbröt sina studier under läsåret 1994/95. Utskottet har erfarit att av dessa har 52,6 % avbrutit på grund av annan utbildning, studieuppehåll, flyttning, arbete, sjukdom eller problem med barnomsorg. För övriga som avbrutit sina studier angavs att det skett "av okänd anledning".

Skolverket har uppdragit åt Centrum för tvåspråkighetsforskning vid Stockholms universitet att genomföra en utvärdering av sfi. Syftet är att göra en ingående utvärdering av bl.a. kvaliteten i sfi-undervisningen. Utvärderingen beräknas avslutas i december 1996. Mot bakgrund av pågående utvärdering bör yrkandet avstyrkas.

Entreprenader och konkurrens

I skrivelsen finns ett avsnitt om entreprenader och konkurrens (s. 98–99). Regeringen redovisar bl.a. att några kommuner har utvärderat de senaste årens konkurrensutsättning av kommunal verksamhet. Det finns exempel på både positiva och negativa erfarenheter, och någon samlad bild av förändringarna under de senaste åren går enligt regeringens bedömning knappast att ge.

I motion 1995/96:Fi104 (m) behandlas frågor om *ökad valfrihet inom skolan m.m.* De enskilda initiativen är av största vikt för att nå en förnyelse och utveckling av skolan, anser motionärerna. Arbetet för en ökad valfrihet inom skola och barnomsorg måste fortsätta, ett arbete som regeringen enligt motionen motarbetar. Flera rapporter har visat att fristående alternativ inom dessa områden uppnår högre kvalitet till relativt sett lägre kostnader. Regeringen bör därför redovisa de sakskalet som ligger till grund för denna politik mot elevernas och föräldrarnas rätt att välja skola (yrkande 10). Motionärerna anser vidare att mycket av det interna utvecklingsarbetet i kommuner och landsting är en direkt följd av en stimulerande konkurrensmiljö. De anser att

det är märkligt att regeringens skrivelse så litet berör effekterna av konkurrensutsättningen. Det bör vara möjligt för regeringen att till kommande år ge en fullständig redovisning av effekterna på olika verksamhetsområden av konkurrensutsättningen (yrkande 11).

Utskottet vill inledningsvis erinra om att det finns en omfattande valfrihet inom skolväsendet. Elever och föräldrar har successivt givits större rätt och möjlighet att välja skola. För grundskolan gäller t.ex. att kommunen vid fördelningen av elever på de olika skolenheterna skall beakta föräldrarnas önskemål om att deras barn skall tas emot vid en viss skola så långt det är möjligt utan att andra elevers berättigade krav på placering i en skola nära hemmet åsidosätts eller att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. En kommun skall i sin grundskola även ta emot en elev för vars grundskoleutbildning kommunen inte är skyldig att svara, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. I gymnasieskolan finns en mångfald av utbildningsvägar. Eleverna har rätt att genomgå sådan utbildning som inte anordnas av den egna kommunen varhelst den anordnas i landet, och hemkommunen är skyldig att betala utbildningen. Inom både grundskolan och gymnasieskolan finns ett stort antal fristående skolor som eleverna har möjlighet att välja som alternativ till den kommunala skolan. Godkända fristående grundskolor och gymnasieskolor har rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

I Skolverkets rapport Bilden av skolan 1996 konstateras att det är få föräldrar som hittills utnyttjat möjligheten att välja en annan skola än den anvisade till sina barn. I fyra av fem kommuner utnyttjar mindre än 2 % denna möjlighet. I de kommuner där valmöjligheten utnyttjas flitigast är andelen föräldrar som väljer annan skola 15 %. Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur och i vilken utsträckning valmöjligheter utnyttjas. Bland dem som väljer en annan skola dominerar högskoleutbildade föräldrar, och denna grupp är också mest positiv till valfriheten. Högutbildade väljer också i större utsträckning fristående skolor. Även om alla erbjuds samma formella rätt att välja finns det således reella skillnader vad avser utnyttjandet av denna rätt. Skolverkets rapport visar också att möjligheten att välja en fristående skola varierar beroende på var man bor. Drygt hälften av skolorna är belägna i de tre storstäderna, medan det i två tredjedelar av landets kommuner inte finns någon fristående skola. I storstadsområdena väljer knappt 6 % av föräldrar och elever en fristående skola.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att det finns en omfattande valfrihet inom skolväsendet och att elever och föräldrar successivt har givits större rätt och möjlighet att välja men att det finns skillnader vad avser utnyttjandet av denna rätt. Utskottet tillbakavisar påståendet i motionen att regeringen motverkar elevers och föräldrars rätt att välja skola. Senast har riksdagen under hösten 1995 på förslag från regeringen beslutat anta en lag om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång (prop. 1994/95:212, bet. 1995/96:UbU1, rskr. 27).

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att finansutskottet avstyrker yrkandena.

Regeringen framhåller att enligt flera lokala undersökningar är medborgarna i stort sett ganska nöjda med den kommunala servicen. Från några undersökningar redovisas slutsatsen att medborgaren anser att hans eller hennes påverkansmöjligheter på den kommunala servicen är begränsade. Mellan 30 och 40 % upplever sig inte ha några påverkansmöjligheter alls. Regeringen pekar på att det sedan länge funnits en viss valfrihet att välja t.ex. skola för sina barn. Möjligheterna för medborgaren att själv välja producent ökar och omfattar allt fler områden.

Vidare framhålls i skrivelsen att brukarinflytande också kan utövas via samråd, självförvaltningsorgan, opolitiska nämnder, villkorad delegation m.m. I några kommuner övervägs att inrätta opolitiska nämnder i en del av kommunen. Invånarna kan då få välja ledamöterna via ett valförfarande där kandidaternas namn kryssas för eller skrivs till på en särskild valsedel. Sådana nämnder kan få ansvaret för t.ex. skola, barn- och äldreomsorg inom sin kommunal del.

I två motioner, 1995/96:Fi104 (m) och 1995/96:Fi103 (fp), behandlas frågor med anknytning till *medborgarperspektivet*. I den först nämnda motionen hänvisas till redovisningen i skrivelsen av att medborgarna är ganska nöjda med den kommunala servicen, och man anser att det är en brist att regeringen inte redovisat att medborgare som valt de privata alternativen inom t.ex. skola och omsorg ofta är mer nöjda. Mot den bakgrunden vore det på sin plats att regeringen redovisar de skäl som ligger bakom regeringens ovilja mot elevers och föräldrars rätt att välja skola och omsorg. Motionärerna anser det självklart med en rätt för föräldrar att välja skola och omsorg (yrkande 13). Motionärerna anser vidare att det i den diskussion som förs om mångfald och kvalitet inom de kommunala verksamhetsområdena är särskilt viktigt att lyfta fram hur resultatet till sist värderas av dem som verksamheten är till för. En redovisning bör därför ges av hur de olika alternativen inom skola, omsorg m.fl. kommunala verksamhetsområden upplevs av dem verksamheten finns för (yrkande 12).

I yrkande 6 i den senare motionen anfördes att det allra viktigaste för att bekämpa segregationen är att människor får makt över sina egna liv. En viktig förutsättning är därvid att de måste kunna ta makten över de viktiga verksamheterna inom framför allt skolan och barnomsorgen. Motionärerna pekar på att valfrihet inte är en lyx som endast skall unnas de välbeställda. Självstyrande skolor, elev- och föräldradriven verksamhet och enskilt drivna skolor i olika former är minst lika angelägna i utsatta bostadsområden. Det aktuella regeringsförslaget att ytterligare försämrade villkoren för friskolorna är i detta sammanhang ett allvarligt steg i helt fel riktning, heter det i motionen.

Utskottet har under avsnittet om entreprenader och konkurrens översiktligt redovisat gällande regler för elevers och föräldrars rätt att välja skola. Mot bakgrund av uppgifter i Skolverkets rapport Bilden av skolan 1996 har utskottet vidare kunnat konstatera att även om alla erbjuds samma formella rätt att välja så finns det skillnader vad avser utnyttjandet av denna rätt.

Skolverket tar också i rapporten upp frågan om valmöjligheter och segregation och pekar på att verket i en utvärdering läsåret 1992/93 kunde konsta-

tera vissa tendenser till ökad segregation som en följd av de ökade möjligheterna att välja skola. Tendensen var speciellt märkbar i storstadsområdena och då framför allt i de invandrartäta bostadsområdena. Både svenska elever och vissa elever med invandrarbakgrund sökte sig till skolor i andra områden. Vidare framhålls att den faktor som ytterst verkar segregande i samhället är boendet. Skolornas upptagningsområden avspeglar det omgivande bostadsområdets etniska och sociala sammansättning. Skolverket pekar på att om möjligheterna att välja skola medför en ensidig förflyttning av elever kan valmöjligheterna tänkas bidra till att förstärka bostadsmiljöns segregande mekanismer. Skolverket anser det för tidigt att säga om val i skolan orsakar segregation eller inte. Däremot konstateras att valmöjligheterna utnyttjas olika av olika grupper. Det är t.ex. avsevärt lättare för akademiskt utbildade föräldrar att hävda sina önskemål och rättigheter jämfört med lågutbildade. Det är ännu för tidigt att säga vilka konsekvenser detta får på lång sikt för skolans struktur och sammansättning, anser Skolverket. Denna uppfattning delar utskottet.

Utskottet erinrar om att riksdagen har beslutat om en försöksverksamhet fr.o.m. den 1 juli 1996 med lokala självstyrelser med föräldramajoritet inom skolan (prop. 1995/96:157, bet. UbU9, rskr. 259). Försöksverksamheten skall pågå under en femårsperiod.

Med hänvisning till vad utskottet har anfört avstyrker utskottet förevarande yrkanden.

Enligt utbildningsutskottets uppfattning bör finansutskottet föreslå riksdagen att lägga skrivelsen i den del den berör utbildningsutskottets beredningsområde till handlingarna.

Stockholm den 27 augusti 1996

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Beatrice Ask (m), Bengt Silfverstrand (s), Eva Johansson (s), Ingegerd Wärnersson (s), Rune Rydén (m), Agneta Lundberg (s), Andreas Carlgren (c), Torgny Danielsson (s), Ulf Melin (m), Tomas Eneroth (s), Britt-Marie Danestig-Olofsson (v), Majléne Westerlund Panke (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Gunnar Goude (mp), Inger Davidson (kds) och Siri Dannaeus (fp).

1. Hur olika elevers behov skall kunna tillgodoses m.m.

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Hans Hjortzberg-Nordlund (alla m) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Skolan som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1995/96:Fi104" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning och anser det av största vikt att den generella kunskapsnivån höjs så att svenska elever i alla ämnen tillhör de absolut främsta i världen. Men det handlar också om att stävja tendenserna till ökade skillnader i resultat mellan dem som kan mest och dem som kan minst. Enligt utskottets uppfattning bör regeringen återkomma med en analys av orsakerna till de ökade skillnaderna, liksom med förslag till hur såväl svag- som högpresterande elevers behov skall kunna tillgodoses i svensk skola. Utskottet vill i sammanhanget peka på att det är oacceptabelt att barn med särskilda behov inte får det stöd de har rätt till. En viktig fråga där underlag saknas i regeringens skrivelse är utvecklingen när det gäller lärare som har genomgått specialpedagogisk påbyggnadsutbildning. Dessa lärare utgör en relativt liten grupp med hög kompetens. Utskottet delar motionärernas oro för återväxten inom denna grupp lärare och anser att regeringen bör återkomma med förslag till åtgärder inom området.

Enligt utskottet bör finansutskottet föreslå riksdagen att med bifall till yrkande 5 och med anledning av yrkande 6 i motion 1995/96:Fi104 som sin mening ge regeringen till känna vad utbildningsutskottet har anfört.

2. Finansiering av den arbetsplatsförlagda utbildningen (APU) i gymnasieskolan

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Hans Hjortzberg-Nordlund (alla m) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Skolan som börjar med "Regeringen har" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

På de yrkesinriktade programmen i gymnasieskolan skall minst 15 veckor av undervisningstiden vara förlagda till en eller flera arbetsplatser. Andelen arbetsplatsförlagd utbildning (APU) är i en internationell jämförelse mycket låg. Det är skolan som har ansvaret för att anskaffa utbildningsplatser. Rapporter från Kommunförbundet och Skolverket visar att många skolor inte kan få ut sina elever på APU i den omfattning som regering och riksdag har beslutat. Utskottet ser mycket allvarligt på detta. Utskottet delar motionärernas uppfattning att skola och arbetsliv måste ta ett större ansvar för att förverkliga den arbetsplatsförlagda utbildningen. Regeringen bör återkomma med ett förslag till finansieringsmodell för APU utifrån de riktlinjer som föreslogs i betänkandet Hög ribban! Vad utskottet har anfört bör finansutskottet med bifall till motion 1995/96:Fi104 yrkande 7 föreslå att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna.

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Hans Hjortzberg-Nordlund (alla m) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Skolan som börjar med "Enligt lagen" och slutar med "förevarande yrkande" bort ha följande lydelse:

Enligt lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden i skolan får kommuner sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att denne skall bedriva viss undervisning i gymnasieskolan. Avtalet får endast avse undervisning inom ämnesblocken estetiska ämnen, ekonomiska ämnen, tekniska ämnen och yrkesämnen. Om det finns särskilda skäl i det enskilda fallet får regeringen medge att även annan undervisning får läggas ut på entreprenad. Utskottet anser att möjligheterna för kommunerna att – utan särskilt medgivande från regeringen – lägga ut undervisning på entreprenad bör vidgas och gälla fler ämnen och även hela program. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till sådana ändringar i lagen om entreprenadförhållanden i skolan. Vad utskottet nu har anfört bör finansutskottet med bifall till motion 1995/96:Fi104 yrkande 8 föreslå att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna.

4. Undervisningen i svenska för invandrare (sfi)

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Hans Hjortzberg-Nordlund (alla m) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Skolan som börjar med "I regeringens skrivelse" och slutar med "yrkandet avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det uppseendeväckande att en så stor andel som 17 % av eleverna i sfi-utbildningen avbryter sina studier. Utskottet delar därvid motionärernas uppfattning att detta innebär slöseri med resurser och tid. Regeringen bör därför snarast redovisa skälen för och planerade åtgärder mot den höga bortfallsfrekvensen i sfi. Utbildningsutskottet anser att finansutskottet med bifall till motion 1995/96:Fi104 yrkande 9 bör föreslå att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utbildningsutskottet har anfört.

5. Ökad valfrihet inom skolan m.m.

Beatrice Ask (m), Rune Rydén (m), Ulf Melin (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m) och Inger Davidson (kds) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Entreprenader och konkurrens som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrker yrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att arbetet för en ökad valfrihet inom skola och barnomsorg skall fortsätta. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av planerade åtgärder för att åstadkomma en ökad valfrihet inom dessa områden.

Flera rapporter har nyligen visat att fristående alternativ inom skola och barnomsorg uppnår hög kvalitet till relativt sett lägre kostnader. Verksamhet utvecklas när den konkurrensutsätts och kostnadsjämförs. Mycket av det

interna utvecklingsarbetet i kommuner och landsting är en direkt följd av en stimulerande konkurrensmiljö. Det vore av stort intresse att få en närmare redovisning av dessa positiva effekter av konkurrensutsättning av kommunal verksamhet. Utskottet anser att regeringen till kommande år bör ge en sådan redovisning. Enligt utbildningsutskottets uppfattning bör finansutskottet tillstyrka motion 1995/96:Fi104 yrkandena 10 och 11.

6. Medborgarperspektivet

Beatrice Ask (m), Rune Rydén (m), Andreas Carlgren (c), Ulf Melin (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Inger Davidson (kds) och Siri Dannaeus (fp) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Medborgarperspektivet som börjar med "Utskottet har" och slutar med "förevarande yrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kvalitet och variationsrikedom i t.ex. undervisningen främjas bäst om skolor med olika inriktningar, arbetssätt och huvudmän kan verka sida vid sida. Enligt utskottets uppfattning är det en självklar rätt för föräldrar att kunna välja skola och barnomsorg. Valfrihet är ingen lyx som endast skall unnas de välbeställda. Självstyrande skolor, elev- och föräldramedverkan och enskilt drivna skolor är minst lika angelägna i utsatta bostadsområden. Att människor tilltros såväl att kunna välja det som passar dem bäst som att utforma verksamheterna är en viktig grundsten i arbetet för att bekämpa utanförskap och vanmakt.

Medborgare som valt de privata alternativen är ofta mer nöjda. I diskussionen om mångfald och kvalitet inom de kommunala verksamhetsområdena är det viktigt att lyfta fram hur resultatet till sist värderas av dem som verksamheten är till för. En redovisning bör därför göras av hur de olika alternativen inom skola och barnomsorg m.fl. kommunala verksamhetsområden upplevs av dem som verksamheten finns för.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker motionerna 1995/96:Fi103 yrkande 6 och 1995/96:Fi104 yrkandena 12 och 13.